

HE WHAKAMARAMA.

- ¹Tuariki, ²Porouhorea.—He tipuna enei no te tatai o Hinekitawhiti.
- ³To taina.—Mo Tangitoki tera kupu, ka taina hoki ki a Ahuakiterangi i runga i te whakapapa ra.
- ⁴Ngapunarua.—He wahi kei runga o Tawhiti. Ko Tawhiti te maunga i waenganui o Tokomaru, o Waipiro. Hei reira ka marama te titiro atu ki te Kautuku.
- ⁵Te Kautuku.—Ko te pae maunga i te taha tonga mai o Whangaokeno, e kiia nei ko East Cape Island. I whakamau atu ai te oriori nei ki reira, ko te wahi tera e korerotia nuitia ana a Tikitiki-orangi.
- ⁶Hinemakaho.—Ko tetahi tenei o nga tipuna nunui o Ngati-Porou. I moe i a Mahaki a Iranui. I mau ki a raua uri tenei ingoa "te Wahineiti."
- ⁷Hinerautu.—Kei te ngaro tenei, kei etahi pea e mohio ana.
- ⁸Tikitikiorangi.—Ko te papa o Te Wikiriwhi Matauru, ko tetahi o nga upoko ariki o Ngati-Porou. Ko ona kainga ko Maungapohatu, ko te Pakihi. He uri hoki na Makahuri.
- ⁹Korua.—Ara korua ko Tikitikiorangi, no te wa hoki ia Hinekitawhiti a Tikitikiorangi.
- ¹⁰E korol—Mo Tikitikiorangi.
- ¹¹Umu nui.—Ko te umu ma te tokomaha, he umu noa, e kai ai te marea.
- ¹²Umu ki tahaki.—He umu motuhake ma nga tangata i ata kowhiria, ara, ma nga rangatira.
- ¹³Pongi matapo.—He momo taro.
- ¹⁴Katamu.—Ko ta te tamariki ko tana kai, ka whakapakara i nga ngutu.
- ¹⁵Punaruku.—Ko te one i tua atu o te Kawakawa, e haere atu ai, ka piki i Te Koau. He oinga no nga tipuna o nehera iho. No Hawaiki mai tenei ingoa. He pera ano hoki pea te Punaruku kei Rotokakahi i te takiwa o Rotorua.
- ¹⁶Te Rangitumoana.—He uri na Makahuri, e korerotia ana ki runga o Te Koau, na ka meatia e te oriori nei mana e whakapeka tenei o nga uri a Makahuri.
- ¹⁷Te Huia.—He puke kei te taha rawhiti o te ngutuawa o Whangaparaoa i runga ake o te kainga.
- ¹⁸Ngarangika.—He uri rangatira na Makahuri.
- ¹⁹Tawhitinui.—He pa kei Raukokore.
- ²⁰Kakahu.—He wahine, he uri no Makahuri. I moe i a Whakatahaterangi, nana a Te Iharaira Houkamau, papa o Te Hati Houkamau ma.
- ²¹Te Au-o-Mawake.—He ingoa no Te Auiti a Makahuri. Ko te tino uri tena a Makahuri, ko te whakamaunga atu o nga tatai rangatira maha o te Tai-rawhiti.
- ²²O tuakana koka.—Mo Kakahu ma tenei kupu. Ko etahi tohunga e whakahe ana ki tenei kupu "koka," engari te "tuakana" i tika.
- ²³Kaituri.—Kei te Ariuru i Tokomaru, he kauanga i te awa i Wai-takeo.
- ²⁴Te Ariuru.—Kei Tokomaru, he kainga tawhito. I waiatatia mai i reira te oriori nei. Ko te Whanau-a-Te Aotawarirangi te ingoa o te hapu e noho ana i reira.